

P r i k a z i i o s v r t i

VJERNOST KOJA STVARA BUDUĆNOST¹

U doba prijepora povjerenja u Crkvi i ozbiljne krize svećeničkih i duhovnih zvanja, osobito tamo gdje prevladava sekularizacija, papa Lav XIV. je, prigodom šezdesete obljetnice saborskih odluka *Optatam totius* i *Presbyterorum ordinis*, objelodanio apostolsko pismo: *Vjernost koja stvara budućnost*. Papa se ne ograničuje na povijesno poimanje, nego nudi suvremeno razmišljanje o svećeničkomu odgoju i poslanju. U nakani propitivanja budućnosti svećeničke službe tvrdi da su svećenici pozvani na *vjernost*, koja rađa budućnošću, jer je središte službe. Spomenuta obljetnica omogućuje promišljanje o daru *vjernosti*, jer obnova cijele Crkve zavisi o svećeničkoj službi, pa, sukladno *Optatam totius*, teološko-pastoralni odgoj vidi kao dušu ljudske, duhovne i pastoralne ujedinjenosti. Potičući na proučavanje saborskih uredbi, ističe da se u njima temelje razmišljanja o naravi i poslanju pastoralne službe i njezine pripreme.

Odluke *Optatam totius* i *Presbyterorum ordinis*, ukorijenjene u crkvenoj predaji o svetomu redu, naglašavaju saborsko shvaćanje službujućega svećeništva, te, uključujući prethodna crkvena razmišljanja, razvijaju preduvjete za odgoj budućih svećenika i mudrih ljudi. Papa zahtijeva da se prihvate smjernice tih odluka, jer potiču potrebu jačanja svećeničke službe sa svrhom da bi, crpeći snagu u Kristu, zajedno s vjernicima, bili misionari po njegovu Srcu. Svjestan da je čovječanstvo doživjelo mnoge promjene, koje zahtijevaju stalno vrjednovanje i ustrajnu aktualizaciju saborskoga nauka, naglašava da je Crkvu vodio Duh Sveti u razvijanju saborskoga nauka o njezinoj zajedničkoj naravi u sinodalnomu i misionarskomu načinu. S tom namjerom piše ovo *Pismo*, tj. da se preispita osobnost i smisao zaređene službe u duhu onoga što Gospodin danas traži od Crkve, nastavljajući posadašnjenje Drugoga vatikanskog sabora. Predlaže da se to učini u *vjernosti*, koja je istodobno milost i stalan put obraćenja. *Pismo* je razradio u pet dijelova.

¹ Leone XIV, Lettera Apostolica *Una fedeltà che genera futuro* in occasione del LX Anniversario dei Decreti Conciliari *Optatam Totius* e *Presbyterorum Ordinis*, 22. 12. 2025.

Vjernost i služenje

Pismo tvrdi da se svaki poziv u Crkvi rađa iz osobnoga susreta s Kristom, koji nas poziva da ga slijedimo i da se oblikujemo u životnom izboru. Vjernost pozivu jača u trajnomu prisjećanju Božjeg glasa, koji nas bira i poziva, a poziv u svećeništvo je slobodan i besplatan Božji dar. Radi se o Božjemu prijedlogu nauma spasenja i slobode za osobni život, koji primamo kada prepoznamo da je Isus u središtu našega života, a Bog, kako reče papa Benedikt XVI., čeka naše 'da'. Poslušnost pozivu gradi se slušanjem Božje Riječi, slavljenjem otajstava, navještajem i molitvom, a, u suvremeno doba, žuran je cjeloviti odgoj, koji osigurava rast i ljudsku zrelost svećeničkih pristupnika. To znači da njihova teologija treba naučiti razgovarati s osjećajima, voljom, tjelesnošću i stvarnošću ljudi kojima će biti poslani, jer nepovezana teologija luta između nauka i pastoralna, srca i razuma. U tomu je odgovor na prijepor osobnosti i samoće o kojima govori papa Lav XIV. Da bi se stvorila živost obnove, bitno je otvoriti put cjelovitomu trajnom odgoju, osobno njegovati svećeničku formaciju kao 'živo sjećanje' i neprestanu aktualizaciju svoga poziva. Jer, vjernost pozivu nije zatvorena, nego je put svakodnevnoga obraćenja, koji potvrđuje i sazrijeva primljeni poziv. Samo tako *vjernost*, o kojoj govori Lav XIV., ne će biti puko okretanje prošlosti, nego rađanje Božje budućnosti za čovječanstvo.

U odnosu na bolnu stvarnost onih koji napuštaju službu, papa Lav XIV. zagovara obnovljenu predanost formaciji, čiji je cilj bliskost s Gospodinom. Jer, formacija nije samo priprava za svećeništvo, nego trajna matrica, koja omogućuje da Kristova ljubav u nama trajno gori, a ne da izgara u samoći. Papa smatra da bogoslovija treba biti škola ljubavi, a bogoslove poziva na unutarnju poticajnost, koja uključuje sve životne vidike. Samo zrele i duhovno čvrste osobe mogu preuzeti obvezu beženstva, kao znak duhovnoga očinstva, koje rađa život u Bogu i vjerodostojno naviješta uskrsloga Krista. Zato je, ističe se u *Pismu*, bitno čuvati i njegovati poziv kroz trajni hod obraćenja i obnovljene vjernosti, koja nas obvezuje na brigu jednih za druge. Potrebne su osobe u kojima se ljudska i duhovna dimenzija ujedinjuju i koje su sposobne za zdrave odnose. Jer, sebedarje je djelo milosti, koje liječi ljudsku krhkost od sebičnosti i narcizma, a da bi se postiglo zajedništvo, sinodalnost i poslanje, individualizam treba ustuknuti pred zajedništvom, slušanjem i služenjem. Svećenik je pozvan ontološki se uskladiti s Kristom, kako reče papa Benedikt XVI., i zbog toga je bitno u službi ljudi te je služitelj njihova spasenja i sreće.

Vjernost i bratstvo

Premda svećenici vrše uzvišenu i nužnu službu, ipak, sukladno uredbi *Presbyterorum ordinis*, službujuće i kraljevsko svećenstvo, na temelju sakramenta krštenja, ima jednako dostojanstvo i temeljno bratstvo. Svećenici su povezani svezama apostolske ljubavi, službe i bratstva. No, svećeničko bratstvo, osim što je zadaća, prije svega je dar milosti, kojim svećenici postaju sudionici biskupske službe. Pozvani su uranjati u milost bratstva, jer biti vjeran znači nadvladati napast sebičnosti, koja ne priliči misionarskomu i evangelizacijskomu poslanju. Svećeničko zajedništvo treba biti vidljivo, jer nijedna služba ne može biti bez odnosa s Isusom i Crkvom, a jedinstvo Crkve proizlazi iz 'jedinstva Oca i Sina i Duha Svetoga'.

Svećeničko bratstvo je bitni čimbenik svećeničke službe, kojej mu se moramo sve više posvetiti, pa je npr. nužno 'gospodarstveno ujednačenje' između onih koji služe siromašnim župama i onih koji vrše svoju službu u bogatim zajednicama. Osim toga, Papa Lav XIV. ističe 'uzajamnu skrb', jer u mnogim biskupijama još nije osigurana nužna pomoć za bolesne i stare svećenike, a skrb za usamljene, nemoćne i starije svećenike nije manje važna od brige za povjerene vjernike. Upravo teološko-pastoralna razboritost potiče takve stavove, koji su znak zajedništva. Pastoral nije tehnologija ili činovništvo, nego suradnja i suodgovornost kao izričaj Kristove ljubavi, a svećenik, slobodan od posjedovanja, nije usmjeren samo na sebe, nego se zna približiti nevoljnima.

U pokretljivomu i rascjepkanomu društvu sve je više novih izazova za svećenike, jer više nisu, kao nekada, uključeni u kohezivno i vjerničko okružje, nego su izloženi samoći, koja guši apostolski žar i može prouzročiti povlačenje u sebe. Da bi se izbjegla samoća, Papa se nada da će se u svim mjesnim Crkvama pojaviti predanost ulaganju i promicanju mogućih oblika zajedničkoga života. Budući da među svećenicima postoje različiti darovi važno je da biskup, evanđeoskom prosudbom, pronađe ravnotežu između vrjednovanja tih darova i očuvanja zajedništva. Škola sinodalnosti može pomoći svima da razviju unutarne prihvaćanje različitih darova u sintezi, koja učvršćuje zajedništvo prezbiterata te je važno prepoznati i podržati službu trajnoga đakona.

Vjernost i sinodalnost

Tema svećeničke osobnosti, koja je draga papi Lavu XIV., prema uredbi *Presbyterorum ordinis*, povezana je sa svećeništvom Isusa Krista i upućuje na vjernost u tri temeljne odrednice: zajedništvo s biskupom i prezbiterijem, služenje Božjemu narodu i poslanje u

svijetu. Papa smatra da na tom području ima mnogo posla, pa naučava da je sinodalnost poziv Duha Svetoga da se poduzmu odlučni koraci u obraćenju odnosâ i procesâ, jer ovo *Pismo* nije samo razgovor u sadašnjosti nego i hod kroz vrijeme. Papa Lav XIV., zagovarajući dijalošku i sinodalnu teologiju, poziva svećenike da se otvore i sudjeluju u sinodalnosti i da upoznaju smjernice *Završnoga dokumenta* Šesnaeste skupštine Biskupske sinode (26. 10. 2024.).

U sinodalnoj i misionarskoj Crkvi svećenička služba ne gubi ništa od svoje biti, štoviše, može se potpunije usmjeriti na svoje zadaće. Zato sinodalnost ostaje jedna od glavnih pastoralnih prigoda, a, da bi se ostvarila ekleziologija zajedništva, svećenička služba treba nadilaziti način *isključivoga vodstva*, koje centralizira pastoral, težeći kolegijalnomu vodstvu u suradnji između svećenika, đakona i cijeloga Božjeg naroda. Jer, svećenikovo suobličjenje s Kristom ne podrazumijeva neko uzdignuće, koje ga izdiže iznad svih drugih, nego osjećajem vjere prepoznaje različite darove. Tako odgojeni svećenik osluškuje dobro crkvenoga zajedništva, jer zajedništvo je lijek napasti izdvojenosti i samouputnosti. Svećenikova poslušnost je mudra i stvaralačka, ne gleda na svećeničku zajednicu kao skup pojedinaca, nego kao 'tijelo' s različitim darovima, pa postaje sposoban zajednički raditi, prosuđivati, dijeliti radosti i žalosti, uči slušati, vjerovati i služiti.

Vjernost i poslanje

Osim što se osvrće na spomenute saborske odluke, papa Lav XIV. u svomu se *Pismu*, povezujući niti jedinstvenoga učiteljskog tijela, često poziva na svoje predšasnike, pa u odnosu na svećenikovu osobnost, koja je poslana *biti za*, podsjeća da je svećenik, kako je tvrdio papa Franjo, pozvan izići iz sebe i dati svomu narodu ono što mu je povjereno; ako ne iziđe iz sebe, ulje će se užeci i pomazanje ne će biti plodonosno. Jer, svećenici su, naučavao je sveti papa Ivana Pavao II., u Crkvi i za Crkvu, sakramentalno posadašnjenje Isusa Krista, postoje i djeluju za navještaj evanđelja svijetu i za izgradnju Crkve. Osvrćući se na suvremeno doba, papa Lav XIV. tvrdi da postoje makar dvije kušnje, koje ometaju vjernost poslanju: prva se odnosi na *učinkovitost*, prema kojoj se vrijednost svake osobe mjeri učinkom, odnosno količinom dovršenih pothvata i projekata, a druga, suprotno tomu, je *kvijetizam*, tj. uplašeni okružjem, povlačimo se u sebe, pa, odbacujući izazov evangelizacije, usvajamo lijenost i malodušnost. Da bi prevladao ove kušnje i živio radosno i plodonosno, svaki je svećenik pozvan ostati *vjeran* poslanju koje je primio, tj. shvatiti i prihvatiti da je pastoralna ljubav načelo koje ujedinjuje svećenički život.

Papa smatra da sklad između razmatranja i rada ne treba tražiti brzopletim usvajanjem djelatnih shema ili jednostavnim uravnoteženjem pothvata, nego preuzimanjem *pashalne odrednice* kao središta službe. Pozivajući Crkvu na obnovljenu formativnu odgovornost, ističe da posvemašnje predanje ne znači odricanje od molitve, studija ili svećeničkoga bratstva, naprotiv, postaje obzorje u kojemu se sve shvaća u mjeri u kojoj je usmjereno na Isusa. Odričući se tvarnih dobara, svećenik ustrajno traži volju Božju dopuštajući da Krist prebiva u njegovu poslanju. To se događa kada, npr., izvrgnut javnosti, izbjegava samohvalu i prestiž. Zbog toga medijska izvrgnutost, korištenje društvenih mreža i sva dostupna sredstva, koja donose nove izazove crkvenomu poslanju, treba uvijek mudro vrjednovati, a kao temelj prosudbe treba uzimati evanđelje.

Svećenici su pozvani svjedočenjem učinkovito odgovoriti na veliku glad za istinitim i iskrenim odnosima u društvu. U tu su svrhu pozvani, zajedno s vjernicima laicima, ostvariti misionarsko obraćenje, koje usmjerava kršćanske zajednice služenju poslanja, koje vjernici vrše u društvu, u obitelji i na poslu. Time će se, kako tvrdi Sinoda, jasnije pokazati da župa nije usmjerena na samu sebe, nego na poslanje i pozvana je potaknuti zalaganje mnogih ljudi, koji na različite načine žive i svjedoče svoju vjeru u svojim zvanjima te u društvenomu, kulturnom i političkom životu.

Vjernost i budućnost

Na kraju *Pisma* Papa izriče nadu da će obljetnica dviju saborskih odluka i put koji smo pozvani dijeliti, nadahnuti mnoga zvanja za službujuće svećeništvo. Osim važnosti molitve, Papa smatra da nedostatak zvanja za svećeništvo zahtijeva da se preispita način pastoralnoga rada, jer nema budućnosti bez vjernosti i bez brige za sva zvanja. Vjernost je, kao mjera ljubavi, stalno održavanje unutarnjega prijanjanja uz Gospodinov poziv i uz poslanje, koje nam je povjerio po Crkvi. Budući da Gospodin nikada ne prestaje zvati (usp. Iv 11,28), bitno je ohrabriti mladež i omogućiti da u mjesnim Crkvama rastu okruženja i načini pastorala mladeži u kojima će se očitovati i sazrijevati duhovna zvanja.

Usmjeren stvaralačkoj vjernosti, Papa Lav XIV. razvija teologiju vjernosti i pokazuje put kojim trebamo ići te je svjestan da je nužno ulagati u odgoj i svećeničku formaciju na temelju evanđeoske vjernosti, jer samo razboriti i vjerni svećenici, koji se oslanjanju na Krista, mogu stvarati budućnost i biti vjerodostojan znak zajedništva u rascjepkanomu svijetu.

Alojzije Čondić